

Воено-политичкиот аналитичар Петар Шкрбина вели дека нема реална опасност од заканите на интегративците за дестабилизација на земјава, зашто секој нивен потег е под мониторинг на Западот, а освен тоа и тие не би сакале да ја загрозат крајната цел - независно Косово.

Во однос на очекувањата од Самитот на НАТО во Букурешт, тој потенцира дека не треба да се сомневаме оти ќе ја добиеме поканата заедно со Албанија и со Хрватска, но и не треба да го заборавиме периодот на ратификација на договорот за нашето членство во Алијансата, кој обично трае две години, како и списокот барања, кои можат да произлезат како наша обврска од него.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

СЕГА АЛБАНЦИТЕ НЕМА ДА ЈА ЗАШТО ИМААТ ДРУГА ЦЕЛ - НЕ

ВО МАКЕДОНИЈА, ВО СФЕРАТА НА АЛБАНСКИОТ ФАКТОР, ЌЕ НЕМА НЕКОИ РЕПЕРКУСИИ НА БЕЗБЕДНОСЕН ПЛАН ПО ПРИЗНАВАЊЕТО ИЛИ ПО РЕГУЛИРАЊЕТО НА СТАТУСОТ НА КОСОВО, ПЕТАР ШКРБИНА

Токму во предвечерјето на решавањето на статусот на Косово, од една страна, како и априлскиот букурешки Самит на НАТО, од друга страна, интегративците се заканија со политичка дестабилизација доколку не се реши прашањето за употреба на јазиците и социјалниот пакет за припадниците на ОНА. Дилемата која во овие моменти нè оптоварува е дали тие го фатија во теснец премиерот Груевски, односно дали тој ќе мора да плати таква цена - да ги реши овие прашања, кои произлегоа од т.н. "Мајски договор", само за да се одржи привидниот политички консензус во државата, кој е неопходен за да ја добиеме поканата за НАТО?

Воено-политичкиот аналитичар Петар Шкрбина вели дека во овие моменти статусот на Косово е решавачки фактор во начинот на однесувањето на Албанците.

"Со оглед на тоа дека сите активности кои во последно време ги прават Албанците се под менторство на Западот, моја проценка е дека во овој момент и во периодот кој следува, и под услов до букурешкиот Самит да не се спроведе 'Мајскиот договор', нема да има некаква политичка дестабилизација во земјава, иако е проблематично тоа што се работи за две преостанати крупни прашања,

а тоа е прашањето за законот за јазиците и за надоместокот за припадниците на ОНА. Веројатно Груевски ќе ја ублажи вкупната ситуација и ќе донесе некоја еднострана одлука за некаков предоден период за надоместување на трошоците на припадниците на ОНА. Меѓутоа, законот за јазиците сè уште е проблематичен во оној список од 45 закони, кои треба да се донесат по принципот на Баденер. Но, всушност **треба да се зборува за албанскиот фактор во целина во регионот, а не само за интегративците во Македонија, зашто сега тој политички е вешт и ни случајно не би направил ниту еден погрешен потег за да ја загрози крајната цел - независно Косово. Сепак, овде поголем е внатрешниот проблем - кој себеси ќе си ги припише заслугите за евентуалното спроведување на овие две прашања на дело. Дали тоа ќе биде ДПА или ДУИ, затоа што ако сме во фаза на евентуални предвремени парламентарни избори, тогаш тоа е решавачко.** Моја прогноза е дека нерешавањето на овие две прашања не е услов за влез во НАТО, без оглед на тоа што тука тоа силно се нагласува. Дури доминантна тема стана и името на Македонија, односно решавањето на тој проблем, што според моја

воена, безбедносна или геополитичка проценка, воопшто не е важен елемент. Несомнено веќе е решен проблемот, а тоа е дека Македонија, Хрватска и Албанија ќе влезат во НАТО. Но, тука од вид се губи еден детаљ, а тоа е дека по приемот на Македонија како кандидат за членство во НАТО, следува период на ратификација на договорот од 27 негови земји-членки. Таа ратификација обично трае до две години. Во тој период се поставуваат дополнителни услови и тогаш некој ќе сака, а друг, пак, нема да сака да го ратификува договорот. **Клучниот период ќе биде од букурешкиот Самит натаму. Во тој период овие прашања може повторно да бидат важни, можно е и некоја држава да не го усвои договорот додека тие не се решат.** На букурешкиот Самит веројатно ќе добиеме список барања, кои ќе мораме да ги решиме. Значи, приемот на Македонија, Хрватска и на Албанија во НАТО е решен и тоа не би требало никого да го загрижува".

ВРЕМЕТО РАБОТИ

Според Шкрбина, влезот во НАТО е прашање на опстанок на унитарната држава Македонија, иако и во тој процес

ЕТНИЧКИОТ ПРИНЦИП ИМ Е ЖИРО-СМЕТКА НА БАЛКАНСКИТЕ МАНГУПИ ЗА ПОДЕЛБА НА БАЛКАНИОТ ПЛЕН

на зачувување на унитарноста има многу потпрашања, кои се ирелевантни, но во овој момент на Албанците им одговараат и тие не ќе сакаат да направат било каков погрешен потег на безбедносен план внатре во земјата за да го расипат впечатокот.

За инцидентите во кои мета се нашите полицајци, тој коментира дека тоа се случува зашто внатре во албанскиот фактор се инсистира на поделба на, како што вели, пленот.

"Настаните во Одри, Бродец... тоа се случаи кои имаат многу силна политичка логистика, но истовремено имаат доза со криминален предзнак - која се гледа во тоа кој и што контролира во бизнисот. Овде, пред сè, се работи за создавање моментна лоша безбедносна ситуација за да се расчисти бизнис сферата, а сите останати политички прашања да одат во корист на Албанците, за кои нема временско ограничување".

Во однос на евентуалното официјализирање на албанскиот јазик како втор службен јазик во државата, аналитичарот потенцира дека во сегашниот распоред на политичките сили нема да се случи такво нешто. Груевски тоа не може да го прифати затоа што тогаш падот на неговиот рејтинг би бил невиден, а за тоа е свесна и ДПА.

"Прашањето што значи втор службен јазик во Македонија е суштинско. Според сегашното решение на Законот за територијална поделба тоа

ТРЕБА ДА СЕ ЗБОРУВА ЗА АЛБАНСКИОТ ФАКТОР ВО ЦЕЛИНА ВО РЕГИОНОТ, А НЕ САМО ЗА ИНТЕГРАТИВЦИТЕ, ЗАШТО СЕГА ОВОЈ ФАКТОР НЕ БИ НАПРАВИЛ НИТУ ЕДЕН ПОГРЕШЕН ПОТЕГ ЗА ДА ЈА ЗАГРОЗИ КРАЈНАТА ЦЕЛ - А ВО МОМЕНТОВ ТОА Е НЕЗАВИСНО КОСОВО

прашање е решено и е речено доколку повеќе од 23 отсто од населението во општините се припадници на заедниците, тогаш нивниот јазик, покрај македонскиот, е службен во тој регион. Но, тоа е проблем за Скопје, кој по Бадентер де факто во однос на Законот за територијална поделба стана двојазичен град. Така што познатиот процес на политичко деј-

ствување на Албанците во регионот е како ним боже им се брза, но тоа го прават многу постапно, чекор по чекор, и успеваат да го решат својот проблем.

Сепак, решавањето на овие прашања за ВМРО-ДПМНЕ ќе биде многу тежок залак, затоа што таа е десничарска партија, која има национален предзнак. Проблемот е во признавањето на 'Мај-

скиот договор'. Груевски секогаш зборуваше за три договорени точки, а овие две за кои ние зборуваме секогаш биле проблем, односно како тие не се договорени, или биле, па не биле, но меѓународниот фактор бил присутен на тие разговори. Секое негирање или обид за негирање на овој договор, или дека тој не е валиден, дека е ваков или онаков, е ирелевантен, дури и опасен. На геополитички план се губат одредени позиции или поддршка. Се губи поддршка и во политичка смисла, а штом губите во политичка, тогаш губите и економска поддршка. Верувам дека кај Груевски и ВМРО-ДПМНЕ, кога ги прифатиле тие разговори, кои долго траеле, не оделе така лесно. Меѓународниот фактор има разбирање и за ВМРО-ДПМНЕ и за граѓаните, дека губејќи ја снагата на власта, таа не може да спроведе одредени реформи, кои се многу важни за потребите на регионот во целина", објаснува Шкрбина.

ИГРАТА ДА СЕ ОДИГРА

Тој посочува дека 15 години наназад НАТО била воено-политичка организација, а сега е политичко-воена.

"НАТО има некакви свои заеднички команди, но НАТО силите ги сочинуваат контингентите на поедини земји, кои им одговараат на владите на своите земји. Не постои систем во НАТО алијансата. Всушност, така беше конципирана до 1990 година, кога постоеја блоковските системи, тоа беше друг принцип на команднување. Сега националните влади сами одлучуваат како ќе постапат. Секоја земја си ги сноси трошоците, сама одлучува кога ќе се повлече, не постои НАТО буџет. Во момент кога ќе дозволите 500.000 војници да одат во мисија, тогаш сите трошоци се ваши. Во Македонија не се отвори прашањето колку ќе нè чини НАТО, со оглед на тоа што, според стратегискиот одбранбен преглед, и со реформата на армијата постои приоритет на задачи меѓу кои и учеството во меѓународни мисии".

Сепак, на прашањето дали вреди сè ова што ние како држава го правиме во однос на зачленувањето во НАТО, а со оглед на лошата економска состојба, граѓаните се сè посиромашни, но се трошат толку пари за војниците кои одат во мисии, аналитичарот посочува дека немаме избор. Во сегашната геополитичка ситуација и глобализациските процеси не може да се избира.

"Доколку таа игра не се одигра, тогаш ќе останете на маргините, а коридорите ќе ве заобиколат, нема да има коридори на нафтовод, коридори на гасовод. Големите системи

КОСОВО Е ПРЕФОРСИРАНО КАКО ПРОБЛЕМ, НО ПОГОЛЕМ Е ПРОБЛЕМОТ СО БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА. НЕЗАВИСНО КОСОВО ЌЕ ГО ОТВОРИ ПРАШАЊЕТО НА РЕПУБЛИКА СРПСКА

за час ве заобиколуваат и тогаш останувате на маргините, па една Грција ќе може да прави со вас што сака. Во сегашната констелација вие поседувате некоја сила, имате некое признање, затоа што како држава имате, на пример, 1.000 војници во мисија. Сè тоа има своја геополитичка заднина, која вие морате да ја прифатите како таква, во спротивно ќе имате страшни економски последици. Но, тие два елемента луѓето не ги спојуваат во едно и тогаш следува нашата приказна дека инвеститорите нè заобиколуваат".

Шкрбина нагласува дека воопшто не треба да се сомневаме за априлската покана за НАТО, од едноставна причина што регионот мора да го добие тоа решение, а потоа да се пристапи кон други решенија. Во овој регион Косово е префорсирано како проблем иако, според аналитичарот, поголем е проблемот со Босна и Херцеговина.

"Дејтонскиот договор - вели тој - ја запре војната и донесе Устав на БиХ, но не го реши прашањето на државата. Моја прогноза е дека БиХ нема да биде унитарна држава".

Се согласува и со констатациите дека независно Косово ќе го отвори прашањето на Република Српска. Објаснува и дека српски Телеком го купил Телеком на Република Српска за многу повисока цена од реалната. Дадените средства од Србија биле за нешто друго, за јакнење на друг систем, за идентитетот на државата. Државата да добие своја сила како систем.

"Во развојот на акциониот план кој Србите сега го донесоа, едно од трите можни сценарија што ќе прават Србите доколку дојде до независно Косово, е да настане одделување на северниот дел од Косово, односно Митровица и негово припојување кон Србија, за што тие можат да побараат распишување референдум итн."

Но, дали тоа би довело до етничко чистење на Косово? Шкрбина посочува дека поимот етничко чистење често се злоупотребува како поим. Според него, етничкото чистење подразбира физички притисок и евентуално воени дејствија. Но, вели дека економијата ќе создаде услови за луѓето да мораат да побегнат од еден дел на регионот во друг регион.

Потенцира и дека во Македонија многу малку го анализираме Законот за територијална поделба. Градоначалниците на ДУИ не сакаат да прифатат одлука од централната власт. Во Законот за локална самоуправа има пакет закони, на пример, за територијална поделба, за финансирање на општините, за децентрализација..., со кои се создадени предуслови за да се реши овој проблем, но со самата територијалната поделба се направија етнички територии.

"Формирана е Стопанска комора на Западна Македонија, во Законот постои клаузула за да може Дебар и Пешкопеја да влегуваат во некакви меѓугранични договори. Во целата приказна индикативно е тоа што средствата на ЕУ се наменети за т.н. погранични под-

рачја. Тоа се многу големи средства, но во нашиот конкретен случај тоа подразбира дека во таа меѓугранична соработка економски се развива одреден крај и тоа на меѓуетничка основа. Капиталот кој ќе влезе во таа етничка основа ќе биде етнички капитал. Надвор од ЕУ е еден капитал, а кога тој регион ќе дојде на одредена фаза од развојот тогаш тоа е етнички капитал. Пристапот кон овој проблем е многу комплексен, но кај нас нема институции кои посериозно би го истражувале тоа што тука де факто се случува. Ние само во одредена фаза се изненадуваме од тоа што се случило. Никогаш ништо не се случува од денес за утре", е ставот на Шкрбина.

Во однос на најавите нашиот Рамковен договор да се спроведува и на Косово, тој вели дека тоа е пушта желба на одредени политичари, односно нема потреба за такво нешто. Нагласува и дека нема логика во коментарите оти цената која Македонија ќе ја плати за да влезе во НАТО е прва да го признае независно Косово.

"Тоа во геополитичкиот систем не е пресудено зашто ќе дојде до еднострано признавање, па ќе следува фаза кој прв ќе го признае, а останатите ќе чекаат во чекалната".

ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈА

Иако во последно време доаѓаат најави дека доколку Македонија го признае независно Косово, Србија нема да ни воведи ембарго, има и стравувања дека ваквиот наш потег сепак би ги расипал односите со Србија.

"Немаме алтернатива, мораме да го признаеме Косово. Во некоја фаза ќе дојде до нарушување на односите со Србија. Тоа е логично и политички. Но, нема толку долго да трае, затоа што економските интереси на целиот систем се такви што не може политиката или националните чувства да преовладаат над економските интереси. На почетокот овој потег ќе се оцени како катастрофа, но ќе се покаже дека не е така".

Тој не очекува дека случајот Косово ќе доведе до нова војна на Балканот. "Прво - додава аналитичарот - мораме да се вратиме на една друга тема за тоа дека регионот од Дејтонската спогодба и од Истанбулската декларација од 1999 година буквално е демилитаризиран. **Значи, сите армии или сите војски на државите на поранешна Југославија сега се сведени на минимум. Видете го нашиот пример. Првиот акционен план за влез во НАТО во 1999-2000 година предвидуваше дека ќе имаме 40.000 војници и 120.000**

резервисти. Но, потоа сè тоа се намалуваше, па така во 2004 година во септемврскиот одбранбен преглед војската спадна на 8.000 лица. Тоа веќе не е воена маса ниту ефективна која може да решава политички проблеми. Тоа беше главната задача на Западот, да го демилитаризира регионот и да направи воената сила на државата да не може да биде во функција на политиката. Но, не е решен проблемот со паравоената структура. **Ние на Балканот сме големи мангупи, ако не можеме вака тогаш веднаш наоѓаме некој прозорец за да можеме да излеземе, така што паравоените структури токму кога е во прашање Косово не се за занемарување, зашто тие не се криминални банди кои се собрале,**

во нивна полза. Има една флоскула во која се вели: Кога ќе влезете во ЕУ границите не се битни. Меѓутоа, во Западна Европа и во ЕУ се знае кои се тие 4 водечки држави, кои држат до својот културен идентитет. **За нашиот регион е битно кој дел внатре во Македонија прв економски ќе се развие и економски ќе се осамостои. Западниот дел е готов. Во моментот кога Косово ќе стане независно, тогаш границите меѓу Албанија и Косово ќе се решат со билатерални договори, односно нема да има граници. Таква ситуација во наредниот период може да се случи и со Западна Македонија.** Доколку ЕУ ве осудува дека не ги контролирате границите и поради тоа таму им доаѓаат криминалци, а вие сте примениле сис-

БИТНО Е КОЈ ДЕЛ ВО МАКЕДОНИЈА ПРВ ЕКОНОМСКИ ЌЕ СЕ РАЗВИЕ И ЕКОНОМСКИ ЌЕ СЕ ОСАМОСТОИ. КОГА КОСОВО ЌЕ СТАНЕ НЕЗАВИСНО ГРАНИЦИТЕ МЕЃУ АЛБАНИЈА И КОСОВО ЌЕ СЕ РЕШАТ СО БИЛАТЕРАЛНИ ДОГОВОРИ, ОДНОСНО ЌЕ НЕМА ГРАНИЦИ. ТОА МОЖЕ ДА СЕ СЛУЧИ И СО ЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА

туку тоа се отпадници од професионалниот дел на системот во кој биле. Проблемот е лошата економска состојба во целиот регион, а паравојската е дел од занимање, значи живеат од неа, земаат плата".

Што ќе случува во Македонија како последица на настаните во Косово?

"Некои реперкурсии на безбедносен план по признавањето или по регулирањето на статусот на Косово во Македонија во сферата на албанскиот фактор нема да има. Менторите нема да им дозволат да прават било какви инцидентни ситуации од крупни размери. Тоа го руши концептот на Западот. Во вакви ситуации кога имате регионални проблеми во целина, тогаш е важно која е т.н. стожер држава. Ние сигурно не сме. Србија е држава која со своето однесување може да го контролира системот. Процесот на решавање на проблемите на Балканот во целина зависи од тоа како Србија ќе се однесува во наредниот период. Албанскиот фактор ги оствари сите свои приоритетни предуслови. Завршната фаза ќе ја решаваат во периодот кој следува и тоа ќе биде

тем по мерка на ЕУ (албанските граѓани визите да ги вадат во амбасадите), без оглед што тоа не им одговара на Албанците, треба да бидете доследни на тоа. Во целина, во Македонија проблемот е во капацитетот на луѓето. Немате државна аналитичка институција која во мирно време треба да работи како советодавен тим да каже што прогнозира што ќе се случи", вели Шкрбина.

Но, на прашањето дали Западна Македонија во иднина ќе функционира како држава во држава, Шкрбина посочува:

"Тоа ќе се случи. Првата фаза е одработена со Законот за територијална поделба, а останато се надградува. **Немојте да го заборавите економскиот фактор. Интересот е кој ќе го собере кајмакот или парите од тоа, нема етнички интерес.** Теоријата нација-држава веќе не функционира. Функционира системот регија-држава, град-држава, која се базира на економски принцип. Преку злоупотреба на етничкиот принцип се доаѓа до политички профит. Како ќе функционира Западна Македонија може да видите по пет години".